

**In Memoriam
DUMITRU SALADE
(1915 - 2006)**

La începutul lui martie 2006, profesorul Dumitru Salade împlinea frumoasa vârstă de 91 de ani. Opera sa științifică și didactică se situează între vârfurile pedagogiei românești.

A parcurs un traseu de viață marcat de numeroase împliniri și realizări științifice, demonstrând o longevitate fecundă și tonică.

Format în marea familie a personalităților interbelice, urmaș direct al celei dintâi școli de psihologie din România, creată de Florian Ștefănescu-Goangă, profesorul D. Salade nu și-a dezamăgit maestrul. Dimpotrivă, prestația și reușitele sale au udat sămânța sădită de acesta.

Prestația științifică și didactică în domeniile psihologice și pedagogice stau mărturie râvnei și dragostei grație cărora dl. prof. D. Salade a reușit să se transforme într-o oglindă vie a personalităților generației interbelice care l-au modelat. Itinerarul său profesional este substanțial, de lungă durată și pilduitor.

Studiile superioare le-a făcut la Universitatea din Cluj, pe care a absolvit-o în anul 1938, cu diploma de licență în psihologie, ca specialitate principală. Grație formației sale a ocupat succesiv funcțiile:

- Director al *Oficiului de Orientare Școlară și Profesională* din Oradea, Arad, Sibiu, Cluj – 1938
- Director și consilier al Institutului de Cercetare pentru recuperarea deficienților 1949
- Asistent la Universitatea din Cluj – 1950 – profesor 1980
- Șef de catedră 1972-1980

- Director adjunct al Institutului de Cercetări Pedagogice din București 1966-1990
- Profesor consultant din 1980 până în 2006

În cei peste 68 de ani de activitate în domeniul psiho-pedagogiei, dintre care 56 în universitatea clujeană, s-a implicat activ și cu competență în problematica învățământului românesc de toate gradele și în cea a educației. În același timp, prestația sa s-a caracterizat prin pasiune, dăruire, receptivitate și solitudine față de nevoile și dorințele celor care se instruiesc, ale omului în general.

Principalele direcții de acțiune și cercetare ale itinerarului profesional au fost:

- Pregătirea pentru carieră-profesie a generațiilor în succesiune, domeniu în care deține prioritatea absolută pe plan național
- Proiectarea și realizarea de cercetări aferente educației morale în școală și în familie
- Cercetări bazate pe generalizarea unor experiențe școlare inedite
- Elaborarea unor instrumente originale de psihodiagnostic
- Specificul formării personalității tinerilor
- Extensiunea universitară a fost o preocupare permanentă a distinsului profesor căreia i-a acordat multă atenție și care a făcut din domnia sa și un om al cetății

Opera sa scrisă s-a obiectivat în 40 de cărți, 180 de studii și articole în reviste de specialitate și în alte publicații, 114 cronici,

interviuri, recenzii. Notăm câteva titluri semnificative:

- Preorientarea profesională a tineretului – 1948
- Pregătirea elevilor din clasele I-VIII pentru alegerea profesiei – 1964
- Contribuția familiei la Orientarea socio-profesională a copiilor – 1964
- Educație prin artă și literatură – 1973 (colaborare)
- Dezbateri de didactică aplicată – 1997 (colaborare)
- Educație și personalitate – 1995
- Dimensiuni ale educației – 1998
- Învățământul pe drumul spre mai bine – 2000
- Oameni între oameni – 2002

Multiplele intersecții, deosebit de utile, pe care prof. D. Salade le-a avut cu școlile științifice clujene, în special referitoare la istoria personală a unor figuri marcante ale Clujului universitar, au condus la elaborarea volumului memorialistic intitulat „Portrete de universitari clujeni” (1997), operă care îl prezintă pe prof. D. Salade, ca un martor privilegiat al personalităților prezentate în carte. A trăit, a lucrat în apropierea lor, la început ca student, apoi colaborator și cu cei mai mulți colegi. Cele zece „portrete pedagogice” cuprind trei personalități (Florian Ștefănescu Goangă, Onisifor Ghibu, Vladimir Ghidionescu) din generația fondatoare a Universității din Cluj (Universitatea Daciei Superioare), iar șapte (Nicolae Mărgineanu, Alexandru Roșca, Liviu Rusu, Dimitrie Todoran, Anatole Chircev, Benjamin Zorgo, Nicolae Pârvu), sunt personalități din generațiile care au urmat.

Gestul prin care a salvat pentru memoria colectivă imaginea acestor dascăli ardeleni este un gest de fidelitate și prețuire, un gest de prietenie plină de noblețe, de statornicie a relațiilor interpersonale.

D. Salade, afirmă profesorul și prietenul său, Ioan Radu, poate sta cu egală îndreptățire alături de cei zece universitari clujeni, psihologi și pedagogi, evocați în filele acelor descrieri, oameni așezați foarte serios și temeinic să lucreze, care vedeau în activitatea proprie nu doar o profesie, ci și o misiune socială și umanitară.

Ultima sa carte – *Pe cărările vieții* – apărută în anul 2005, ne dezvăluie perioada copilăriei și adolescenței, anii de liceu și de facultate, anii de război, etape urmate de activitatea profesional-științifică ce i-a adus multe satisfacții. Aflăm din paginile acestei cărți care este o proiecție autobiografică,

originile sale, traseul copilăriei din satul natal, Daia Română, farmecul amintirilor din ograda părintească, pe care le-a evocat cu multă nostalgie. Implicat în muncile câmpului, și-a găsit timp pentru a observa florile din grădină, dar și împrejurimile satului, așezat pe o vale mărginită de dealuri și mături, cum ar spune Blaga, de aici gustul pentru drumeție. D. Salade, cum se știe, a fost un pelerin neobosit și profesionist al drumurilor de munte, a știut să guste farmecul naturii și al peisajului ca și al relațiilor umane.

Unii dintre noi își amintesc cu plăcere serile de voie bună (de râs până la lacrimi) petrecute cu dânsul, omul simplu, nesofisticat, dar imprezibil și vesel. De altfel, nu numai cu ocazia meselor de convivi ci și în contactele cotidiene, D. Salade presăra vorbe de duh, remarci care descrețeau frunțile, dezvăluind o latură parcă neașteptată a personalității proprii, latura tonică a firii sale în relație cu alții, mărturie vie a încrederii în oameni.

Cu certitudine D. Salade reprezintă pentru noi toți un model de mare relevanță, atât în plan pedagogic și psihologic, cât și în plan uman. Domnia sa, prin atitudinea față de oameni, prin echilibrul interior și prin competența profesională, a constituit și va constitui un factor de coeziune în grupul pedagogilor, al psihologilor și al tuturor slujitorilor școlii, ceea ce l-a plasat de mult în rândul adevăraților mentori și creatori de școală științifică.

Dumnezeu să-l odihnească.

Prof. Dr. Miron Ionescu